

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Š. J.**, bývajúceho v P., zastúpeného Mgr. I. P., advokátom, Advokátska kancelária S. so sídlom v B., proti žalovaným **1/ V. J.**, bývajúcemu vo V., **2/ E. J.**, bývajúcemu v P., **3/ B. J.**, bývajúcemu v B., zastúpenému opatrovníkom Domovom sociálnych služieb A., so sídlom v B., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Prešov, pod sp.zn. 14 C 43/2010, na dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 20. júla 2011, sp.zn. 9 Co 10/2011 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom zo 7. septembra 2010, č.k. 14 C 43/2010-69 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu, spoluvlastnícky podiel $\frac{1}{4}$ -iny a žalovaných 1/ až 3/ spoluvlastnícky podiel po $\frac{1}{4}$ -ine, ktoré sú predmetom tohto konania, nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území P., zapísané na liste vlastníctva č. X., vedenom pre katastrálne územie Správou katastra P., a to pozemku - parcely KN C č. 1009/8, zastavané plochy a nádvoria o výmere 317 m² a rodinného domu súpisné číslo 7318, postaveného na parcele KN C č. 1009/8. Nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území P., zapísané na liste vlastníctva č. X., vedenom pre toto katastrálne územie Správou katastra P., a to pozemku - parcely KN C č. 1009/8 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 317 m² a rodinného domu súpisné číslo 7318, postaveného na parcele KN C č. 1009/8 prikázal do podielového spoluvlastníctva žalovaného 1/ v spoluvlastníckom podiele $\frac{1}{3}$ -iny, žalovanému 2/ v spoluvlastníckom podiele $\frac{1}{3}$ -iny, žalovanému 3/ v spoluvlastníckom podiele $\frac{1}{3}$ -iny za primeranú náhradu vo výške 3 000 €. Žalovaným 1/ až 3/

uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 3 000 €, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z toho, že žalobca sa žalobou domáhal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, hodnotu nehnuteľností odhadol sumou 12 000 €, z čoho by na jeho spoluvlastnícky podiel pripadla suma 3 000 €. Uviedol, že pred začatím pojednávania 18. mája 2010 účastníci zhodne navrhli odročiť pojednávanie s cieľom vykonať mimosúdne vyporiadanie, pričom vytýčený termín pojednávania na 7. septembra 2010 zobrali na vedomie. Na pojednávaní 7. septembra 2010 vykonal dokazovanie v neprítomnosti žalobcu a zástupcu žalobcu, ktorí svoju neprítomnosť neospravedlnili a nepožiadali o odročenie pojednávania. Žalovaní 1/ až 3/ súhlasili s návrhom, aby sa stali spoluvlastníkmi v podiele 1/3-ine pre každého v predmetnej nehnuteľnosti za náhradu, ako to navrhol žalobca a nenavrhli vo veci žiadne dokazovanie. Dospel k záveru, že účastníci konania nemajú záujem zotrvať v spoluvlastníctve spornej nehnuteľnosti. Vychádzal z toho, že žalobca v návrhu uviedol, že navrhol dohodu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, ktorú žiaden zo žalovaných neakceptoval, k dohode nedošlo, ale na podporu tohto tvrdenia nepredložil súdu žiadny dôkaz. Poukázal na vyjadrenie žalovaného 1/, ktorý uviedol, že nemal pred začatím konania záujem uzatvoriť mimosúdnu dohodu a že dohoda prednesená v žalobnom petite navrhovaná predtým nebola. Keďže vo veci nebol zo strany žalovaných rozporovaný návrh žalobcu, žalovaní s ním súhlasili, návrhu v celom rozsahu vyhovel. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. v spojitosti s ustanovením § 150 O.s.p.

Krajský súd v Prešove uznesením z 20. júla 2011, sp.zn. 9 Co 10/2011 zmenu žaloby uskutočnenú podaním žalobcu zo 17. septembra 2010 nepripustil, odvolanie žalobcu proti výroku o rozsudku vo veci samej odmietol, rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania potvrdil a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Uviedol, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu v preskúmvanej veci má zásadný význam skutočnosť, že všetci účastníci boli účinne a včas poučení súdom v súlade s § 120 ods. 4 O.s.p., že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie, pretože skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr, môžu byť odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a O.s.p., ktoré v preskúmvanej veci neboli splnené. Žalobca bol takto poučený súdom prvého stupňa v uznesení, ktoré prevzal 9. apríla 2010. Ďalej poukázal na to, že žalobcovi bol už v čase podania žaloby na súd známy obsah posudku číslo 67/2009, vypracovaného k 27. septembru 2009 znalcom z odboru

stavebníctva, odvetvie pozemné stavby a odhad hodnoty nehnuteľnosti Ing. J. G., teda už v čase podania žaloby na súd mu bolo známe, že podľa tohto posudku mala by byť všeobecná hodnota nehnuteľnosti 212 000 €. Napriek tomu žalobca túto skutočnosť neuviedol ani v podanej žalobe, ani neskôr v priebehu konania pred rozhodnutím vo veci samej. Podobne nenavrhol súdu žiaden dôkaz na zistenie všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti a túto v podanej žalobe odhadol na cca 12 000 €. Konštatoval, že bez ohľadu na skutočné dôvody, ktoré viedli žalobcu k podaniu žaloby obsahujúcej takúto všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti, ktorou sa domáhal vyplatenia spoluvlastníckeho podielu vo výške výslovne 3 000 €, bola žalovaným účastníkom doručená žaloba v uvedenom znení. Tento svoj prejav vôle žalobca počas prvostupňového konania nezmenil. Mal za to, že vzhľadom na účinné poučenie žalobcu podľa § 120 ods. 4 O.s.p., nebolo možné prihliadať na zmenu žaloby, ku ktorej došlo až po vyhlásení napadnutého rozsudku, ani na posudok Ing. J. G., ktorý bol doručený súdu taktiež až po vyhlásení napadnutého rozhodnutia. Žalobcovi nič nebránilo takto žalovať a predložiť uvedený dôkaz už pri podaní žaloby, resp. kedykoľvek následne pred rozhodnutím súdu o skončení dokazovania. Odvolací súd nepovažoval za opodstatnený odvolací dôvod, podľa ktorého malo dôjsť v konaní k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Mal za to, že žalobca bol riadne predvolaný na obe pojednávania uskutočnené vo veci. V tejto súvislosti zdôraznil, že pokiaľ má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Len ak má účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu (§ 49 ods. 1 O.s.p.). To znamená, že pokiaľ prvostupňový súd na pojednávaní 18. mája 2010 oznámil prítomnému právnenému zástupcovi žalobcu, že sa pojednávanie odročuje na deň 7. septembra 2010, došlo k riadnemu predvolaniu žalobcu na toto súdne pojednávanie. Konštatoval, že pojednávania 7. septembra 2010 sa zúčastnili všetci ostatní účastníci s výnimkou žalobcu, ktorý svoju neprítomnosť neospravedlnil a nepožiadaval o odročenie pojednávania. Za tohto stavu boli splnené podmienky upravené v § 101 ods. 2 O.s.p. umožňujúce súdu pokračovať v konaní aj v prípade nečinnosti, a teda aj neprítomnosti účastníka, pričom v takom prípade môže súd vo veci aj rozhodnúť a prihliadnutím na obsah spisu a dovtedy vykonané dôkazy. Obsah spisu v tom čase tvorili okrem žaloby rovnopis listu vlastníctva číslo X., ako aj kópie dedičských rozhodnutí, na základe ktorých účastníci konania sa stali spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti. Mal za to, že aj keď z dedičských rozhodnutí bola zistiteľná iná všeobecná hodnota predmetnej nehnuteľnosti, stala sa pre rozhodnutie súdu právne významnou navrhovaná všeobecná hodnota uvedená v podanej žalobe samotným žalobcom, odsúhlasená na pojednávaní všetkými žalovanými účastníkmi.

Poukázal na to, že predmetom tohto súdneho sporu nie je žiaden z nárokov upravených v § 120 ods. 2 O.s.p., v dôsledku čoho si súd môže v súlade s § 120 ods. 3 O.s.p. osvojiť aj skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov. Účastníci sa teda mohli účinne v priebehu súdneho konania dohodnúť na tom, že všeobecná cena nehnuteľností, ktorá je predmetom ich sporu, je iná, než ako bola zistená v predchádzajúcich súdnych rozhodnutiach. Zhodné tvrdenia účastníkov nie sú pre súd záväzné v prípade, že by skutočnosť, ktorých sa tieto tvrdenia týkajú, boli upravené v hmotnom práve kogentnej povahy. Uviedol, že v zásade niet dôvodu, pre ktorý by súd mal vykonávať dokazovanie o skutočnostiach zhodne tvrdených všetkými účastníkmi, ak sú upravené skutkovou podstatou hmotnoprávnej normy dispozitívnej povahy. Súd zásadne rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti (§ 153 ods. 1 O.s.p.). Takýmto skutkovým tvrdením môže byť aj tvrdenie o všeobecnej hodnote nehnuteľnosti, ktorá je predmetom súdneho vypořádania. Zhodné tvrdenia účastníkov o všeobecnej hodnote vypořádavanej veci by mohli byť dôvodom pre ich nerešpektovanie súdom v prípade pochybnosti, či takýmto postupom účastníci nesledujú obchádzanie iného zákona. Pokiaľ sa účastníci konania zhodli na takejto všeobecnej hodnote nehnuteľnosti, nedošlo rozhodnutím súdu, ktorým akceptoval túto ich spoločnú vôľu, k odňatiu práva niektorého z nich na súdnu ochranu, a to ani v prípade, že z iného dôkazu - dedičského rozhodnutia - bola zistiteľná iná všeobecná cena nehnuteľnosti. Uviedol ďalej, že prvostupňový súd napadnutým rozsudkom vyhovel žalobe vo veci samej v plnom rozsahu. Napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním môže každý účastník konania, pokiaľ to zákon nevyklučuje (§ 201 O.s.p.). Z povahy odvolania ako riadneho oprávneného prostriedku vyplýva, že odvolanie môže podať len ten účastník, ktorému nebolo rozhodnutím súdu prvého stupňa plne vyhovené, poprípade, ktorému bola týmto rozhodnutím spôsobená iná určitá ujma na jeho právach. Rozhodujúcim pritom je výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa. Oprávnenie podať odvolanie svedčí len tomu z účastníkov, v ktorého neprospech vyznieva porovnanie žalobou uplatneného nároku vo veci samej so znením rozsudového výroku. Mal za to, že žalobca, ktorého žalobe vo veci samej prvostupňový súd rozsudkom v plnom rozsahu vyhovel, nie je osobou oprávnenou podať odvolanie proti takémuto rozhodnutiu vo veci samej. Konštatoval, že to platí aj v prípade, že predmetom konania je určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi vyplývajúci z právneho predpisu. Podotkol, že v zmysle § 206 ods. 2 O.s.p., nastávajú účinky odvolania taktiež vo vzťahu k výroku, u ktorého spôsob vypořádania vzťahu medzi účastníkmi podľa právneho predpisu znamená, že musí byť preskúmaný spolu s napadnutým

výrokom. To však nemožno vykladať tak, že po vyhlásení rozsudku, ktorým bolo vyhovené žalobe týkajúcej sa určitého spôsobu vyrovnania vzťahov medzi účastníkmi vyplývajúceho z právneho predpisu, môže žalobca úspešne zmeniť podanú žalobu a domáhať sa podaným odvolaním iného spôsobu vypořádania takéhoto vzťahu medzi účastníkmi. Takéto odvolanie by bolo prípustné len v prípade, ak by žalobca ešte v priebehu prvostupňového konania zmenil petit ním podanej žaloby a domáhal sa iného konkrétneho spôsobu vypořádania právneho vzťahu medzi účastníkmi, pričom prvostupňový súd by rozhodol o vypořádání pôvodne navrhovaným spôsobom, resp. o vypořádání celkom iným spôsobom. V preskúmvanej veci sa žalobca podanou žalobou domáhal zrušenia a vypořádania podielového spoluvlastníctva k označeným nehnuteľnostiam podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď navrhol zrušiť toto podielové spoluvlastníctvo, prikázať tieto nehnuteľnosti do podielového spoluvlastníctva žalovaných 1/ až 3/ a uložiť týmto žalovaným povinnosť vyplatiť žalobcovi sumu 3 000 €. Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd takto podanej žalobe v celom rozsahu bezo zvyšku vyhovel. Odvolací súd dospel k záveru, že v dôsledku toho nie je žalobca osobou oprávnenou podať odvolanie proti tomuto rozsudku vo veci samej. Na tom nemení nič skutočnosť, že po vyhlásení napadnutého rozsudku, s odstupom 10 dní žalobca zmenil svoju žalobu. Takáto zmena žaloby by bola prípustná za podmienok stanovených v § 95 ods. 1 a § 211 ods. 2 O.s.p. Tým, že žalobca až po vyhlásení uznesenia o skončení dokazovania urobil prednes o inej, novej skutočnosti týkajúcej sa všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti a taktiež až v tomto štádiu konania, fakticky až po vyhlásení napadnutého rozsudku predložil listinný dôkaz, ktorého vykonanie predtým nenavrhol, nie je možné na tieto skutočnosti a takýto dôkaz v odvolacom konaní prihliadať. Odvolací súd preto nepripustil zmenu žaloby prednesenú podaním žalobcu zo 17. septembra 2010. Ďalej uviedol, že na rozhodnutie vo veci nemá právny význam dodatočné ospravedlnenie právneho zástupcu žalobcu z neúčasti na pojednávaní dňa 7. septembra 2010 spojené so žiadosťou o odpustenie zmeškania lehoty. Hodnovernosť tohto dodatočného ospravedlnenia právneho zástupcu bola narušená správou Ústrednej vojenskej nemocnici SNP Ružomberok, Fakultnej nemocnice neurologickej kliniky zo 16. decembra 2010, podľa ktorej I. P. (právny zástupca žalobcu) nebol v roku 2010 (a teda ani 7. septembra 2010) v tamojšej nemocnici ošetrovaný. Tým istým podaním právny zástupca žalobcu požiadal o odpustenie zmeškania lehoty „pre včasné ospravedlnenie sa neprítomnosti na pojednávaní“. Odpustenie zmeškania lehoty v zmysle § 58 ods. 1 O.s.p. prichádza do úvahy len pri zákonnej lehote, a nie teda pri zmeškaní tzv. sudcovskej lehoty. Nariadenie termínu pojednávania nie je ani zákonnou lehotou, ani sudcovskou lehotou a zmeškanie ospravedlnenia sa účastníka za nedostavenie sa

na súdne pojednávanie nie je možné zhojiť postupom podľa § 58 O.s.p. Z uvedených dôvodov odvolací súd nepripustil zmenu žaloby uskutočnenú podaním žalobcu zo 17. septembra 2010 a ním podané odvolanie proti výrokom rozsudku vo veci samej odmietol (§ 218 ods. 1 písm. b) O.s.p.). S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov prvostupňového konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu napadol žalobca dovolaním. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f) a g) O.s.p. K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O.s.p. tým, že mu súd prvého stupňa neumožnil vyjadriť sa k (ne)dosiahnutiu mimosúdnej dohody, za účelom ktorej bolo pojednávanie dňa 18. mája 2010 odročené. Na ďalšom pojednávaní 7. septembra 2010 súd konal v jeho neprítomnosti, ako aj v neprítomnosti jeho právneho zástupcu, ktorý svoju prítomnosť údajne neospravedlnil. Namietal, že dôkaz - Správu Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok, Fakultnej nemocnice neurologickej kliniky zo 16. decembra 2010 - odvolací súd hodnotil a skutkové a právne závery z nej vyvodil bez toho, aby mu umožnil vyjadriť sa k nemu, ozrejmiť pochybnosti a prípadne navrhnúť dôkazy na podporu hodnovernosti dodatočného ospravedlnenia. Vyslovil názor, že k vade konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) O.s.p. došlo tým, že všetci konajúci sudcovia prvostupňového súdu ako aj odvolacieho súdu mali byť vylúčení pre ich pomer k žalovanému 1/, ako bývalému členovi justične stráže. Voči výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zamietnutý návrh žalobcu na zmenu žalobného petitu, s odvolaním sa na dôkazy založené v spise (dedičské rozhodnutia) namietal, že prvostupňovému súdu už v čase doručenia zmeneného návrhu na začatie konania a odvolaciemu súdu v čase rozhodovania o tomto návrhu, boli známe listiny, ktorými bola preukázaná 10- násobne vyššia hodnota vyporiadavanej nehnuteľnosti, v dôsledku čoho právny záver odvolacieho súdu, že výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, považoval za nesprávny. Mal za to, že z výsledkov doterajšieho konania je zrejmé, že všeobecná hodnota nehnuteľnosti uvedená v dedičských rozhodnutiach je mnohonásobne vyššia. Zároveň namietal, že odvolací súd si zjavne protirečí, resp. minimálne nedostatočne odôvodňuje tento svoj „opačný“ záver. Ďalej tvrdil, že súd prvého stupňa unáhleným a nezákonným pojednávaním a rozhodnutím v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu fakticky znemožnil predloženie zmeneného návrhu, ako aj znaleckého posudku a ďalších listinných dôkazov preukazujúcich rokovania medzi účastníkmi konania o vyporiadaní ešte

pred podaním návrhu, v konaní na prvom stupni, a že k predloženiu tohto dôkazu v konaní na prvom stupni nedošlo zavinením žalobcu, ale v dôsledku nepredvídaných udalostí vis maior. Spochybnil aj záver odvolacieho súdu, že „zhodné tvrdenie účastníkov o všeobecnej hodnote vyporiadavanej veci by mohlo byť dôvodom pre jeho nerešpektovanie súdom v prípade pochybnosti, či takýmto postupom účastníci nesledujú obchádzanie iného zákona“. V tejto súvislosti uviedol, že výšku požadovaného podielu, ktorej vyplatenia sa domáhal v návrhu na začatie konania, uviedol s cieľom zníženia výšky súdneho poplatku. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu o „zhodnom tvrdení účastníkov“ pokiaľ ide o hodnotu nehnuteľnosti, pretože súde nižších stupňov boli uzročené s tým, že medzi účastníkmi sú spory ohľadne výšky hodnoty nehnuteľnosti. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/ - 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal najskôr, či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V predmetnej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je tiež prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (viď § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné

(nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (viď § 239 ods. 2 O.s.p.). Ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením (§ 239 ods. 3 O.s.p.).

Podaným dovolaním boli napadnuté všetky výroky uznesenia odvolacieho súdu, tak výrok o nepripustení zmeny žaloby, ako aj výrok o odmietnutí odvolania žalobcu proti výroku rozsudku vo veci samej a výroky o trovách konania. Dovolanie žalobcu voči všetkým napadnutým výrokom nie je procesne prípustné z dôvodu, že smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky uvedené v § 239 O.s.p.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Dôvody, ktoré by zakladali prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. a/, e/ O.s.p. žalobca v dovolaní nenamietal a vady tejto povahy nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zamerl na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa názoru žalobcu tým, že súd prvého stupňa mu neumožnil vyjadriť sa k (ne)dosiahnutiu mimosúdnej dohody, za účelom uzatvorenia ktorej bolo pojednávanie dňa 18. mája 2010 odročené a na ďalšom pojednávaní konanom 7. septembra 2010 konal v neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu. Ďalej namietal, že k odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť aj tým, že odvolací súd vyhodnotil dôkaz, ktorým spochybnil hodnovernosť jeho neúčasti na pojednávaní bez toho, aby mu umožnil vyjadriť sa k nemu a ozrejmiť „pochybnosti“ na podporu hodnovernosti dodatočného ospravedlnenia.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

V zmysle čl. 38 ods. 2 prvej vety Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Z.z, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd) každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Pod spravodlivým súdnym procesom (fair hearing) sa v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z citovaných ustanovení ústavy a ústavného zákona vyplýva, že základným právom účastníka je, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti. Právo účastníka, aby jeho vec bola prejednaná verejne a v jeho prítomnosti, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nemožno chápať tak, že by súd nemohol konať a rozhodnúť vo veci bez prítomnosti účastníka, ale tak, že súd je povinný účastníkovi poskytnúť priestor na uplatnenie tohto práva. Občiansky súdny poriadok upravujúci postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti účastníka konania

na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu, ak zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, aby nariadil na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie musí byť účastníkom doručené tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať, aby mali dostatok času na prípravu a mohli sa pojednávania aktívne zúčastniť (§ 115 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 101 ods. 2 O.s.p., súd pokračuje v konaní aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník (právny zástupca alebo splnomocnený zástupca) nedostaví na pojednávanie bez toho, aby požiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd prejednať vec v jeho neprítomnosti; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. určuje dve podmienky, ktoré musia byť súčasne splnené, aby súd mohol vec prejednať v neprítomnosti účastníka alebo jeho zástupcu: riadne predvolanie účastníka (jeho zástupcu) a absencia žiadosti účastníka (jeho zástupcu) o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Z tohto predpokladu vychádza aj ustanovenie § 119 O.s.p., podľa ktorého pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak účastníkovi bráni určitá prekážka v účasti na pojednávaní, mal by z tohto dôvodu požiadať o odročenie pojednávania, pričom treba súdu oznámiť dôvod tejto žiadosti.

Všeobecne platí, že účastník konania sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenie zvoliť si zástupcu je zaručené aj v ústavnej rovine (čl. 37 ods. 2 Listiny); jeho zmyslom je poskytnúť procesným právam a povinnostiam účastníka kvalifikovanú ochranu. Ak je účastník konania zastúpený advokátom s plným procesným plnomocenstvom (§ 25 O.s.p.), jeho procesné práva a povinnosti vykonáva v konaní jeho zástupca. Bez ďalšieho zastúpením účastníka konania podľa § 24 O.s.p. účastník nie je pozbavený výkonu svojich procesných práv a povinností. Vzhľadom k tomu, že zástupca je splnomocnený ku všetkým úkonom, ktoré môže účastník v konaní urobiť (§ 28 ods. 2 veta druhá O.s.p.), nemôže byť v zásade účastník v prípade svojej neúčasti na pojednávaní na svojich procesných právach ukrátený. Ak sa zastúpený účastník domáha svojho práva na prejednanie veci v jeho osobnej prítomnosti, nemožno mu toto právo uprieť.

V prípade zastúpeného účastníka ide teda o odňatie možnosti konať pred súdom len vtedy, ak sa mu postupom súdu upiera možnosť realizovať svoje procesné práva. Ustanovenie § 101 ods. 2 O.s.p. sa vzťahuje na účastníka konania i na jeho zástupcu. Ak sa ospravedlní

účastník zastúpený advokátom z účasti na pojednávaní a z dôležitého dôvodu požiada o jeho odročenie, vzniká tým prekážka brániaca súdu v uskutočnení pojednávania, bez ohľadu na (ne)existenciu dôvodov na strane jeho právneho zástupcu.

K časti dovolacej námietky o odňatí možnosti vyjadriť sa (ne)uzatvoreniu mimosúdnej dohody dovolací súd uvádza, že je podaná v súvislosti s konaním pred súdom prvého stupňa a rozsudkom Okresného súdu Prešov zo 7. septembra 2010, č.k. 14 C 43/2010-69 a nie v súvislosti s konaním pred odvolacím súdom a uznesením Krajského súdu v Prešove uznesením z 20. júla 2011, sp.zn. 9 Co 10/2011. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia túto námietku žalobcu (namietanú už v odvolaní) vyhodnotil, keď podal výklad o možnosti súdu pokračovať v konaní v prípade neprítomnosti žalobcu a jeho právneho zástupcu na pojednávaní. Konštatoval, že v prípade, ak sa účastník konania z pojednávania neospravedlní a nepožiada o odročenie pojednávania, sú splnené podmienky na pokračovanie v konaní v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. a v takom prípade môže súd pokračovať v konaní aj v prípade neprítomnosti účastníka, vo veci môže aj rozhodnúť, pričom prihliadne na obsah spisu a dovtedy vykonané dôkazy. K neprítomnosti právneho zástupcu a jeho žiadosti o dodatočné ospravedlnenie sa neprítomnosti na pojednávaní uviedol, že odpustenie zmeškania lehoty v zmysle § 58 ods. 1 O.s.p. prichádza do úvahy len pri zákonnej lehote a nie pri tzv. sudcovskej lehote. Nariadenie termínu pojednávania nie je však lehotou, a zmeškanie ospravedlnenia na pojednávaní nie je preto možné zhojiť postupom podľa § 58 O.s.p. Dovolací súd sa stotožňuje s takýmto výkladom odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a k tomu ešte pre úplnosť uvádza:

Lehotou sa v občianskom súdnom konaní chápe *konkrétny časový úsek* stanovený občianskym právom procesným na vykonanie konkrétneho procesného úkonu účastníkom, prípadne iným subjektom zúčastneným v konaní, v ktorom účastník, prípadne aj ďalšia osoba zúčastnená na konaní musí, alebo môže uskutočniť určitý procesný úkon. Termínom je *časový údaj* určujúci deň, hodinu a miesto zasadnutia súdu, prípadne aj iného orgánu, ktorý uskutočňuje konanie (Ficová S., Števček M. Občianske súdne konanie, Praha, C. H . Beck, 2010, 155 s.). Odpustenie zmeškania lehoty je v civilnom procese možné len pri lehotách zákonných (nie je možné pri tzv. lehotách sudcovských), a to za predpokladu, že zákon takéto odpustenie nevylučuje. Právne účinky zmeškania termínu pojednávania sú iné ako právne účinky zmeškania lehôt. Z ustanovenia § 58 ods. 1 O.s.p. je zrejmé, že zákon umožňuje odpustiť len zmeškanie lehoty, nie však termínu pojednávania. Procesným inštitútom

umožňujúcim neuskutočnenie už nariadeného pojednávania a jeho odloženie vo forme odročenia, je inštitút žiadosti o ospravedlnenie neúčasti na pojednávani. Z logiky veci však vyplýva, že na to, aby tento procesný úkon vyvolal aj požadované procesné účinky je (za splnenia iných podmienok, ktoré boli v uvedenej veci naplnené), aby bol podaný včas. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiada z dôležitého dôvodu o odročenie, možno vec prejednať v neprítomnosť takéhoto účastníka, prihliadne sa pritom na obsah spisu a doposiaľ vykonané dôkazy (§ 101 ods. 2 O.s.p). Závery odvolacieho súdu o tom, že súd prvého stupňa neodňal žalobcovi možnosť konať pred súdom sú preto správne. S ohľadom na záver, že vykonaný termín pojednávania nebolo možné zvrátiť podanou žiadosťou o odpustenie zmeškania lehoty, neobstojí námietka žalobcu o odňatí možnosti konať pred súdom z dôvodu, že mu odvolací súd neumožnil vyjadriť sa k dôkazu, ktorý vykonal – Správe Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok, Fakultnej nemocnice neurologickej kliniky zo 16. decembra 2010, ktorým žiadosť o odpustenie zmeškania lehoty podložil.

K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť podľa názoru žalobcu aj tým, že odvolací súd nepripustil zmenu žalobného petitu, hoci výsledky doterajšieho konania mohli byť podľa jeho názoru podkladom pre konanie o zmenenom návrhu.

Podľa § 95 ods. 1 O.s.p. navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávani, na ktorom došlo k zmene.

Podľa § 95 ods. 2 O.s.p. súd nepripustí zmenu návrhu, ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Súd nepripustí zmenu návrhu ani v prípade, ak by na konanie o zmenenom návrhu bol vecne príslušný iný súd. V takom prípade pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu po právoplatnosti uznesenia.

K rozhodnutiu súdu o tom, či pripustí zmenu návrhu, treba súhlasiť s názorom žalobcu uvedeným v dovolaní, že zmena návrhu nesmie byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania. To, či dôsledky určitého procesného postupu alebo úkonu sú v súlade s touto zásadou, ale posudzuje súd. Ustanovenie § 95 ods. 1 O.s.p. dáva preto žalobcovi možnosť zmeniť návrh (len) so súhlasom súdu; súd zmenu návrhu nepripustí (tiež) vtedy, ak by

výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu (viď § 95 ods. 2 O.s.p.). V prípade nepripustenia zmeny návrhu pokračuje súd v konaní o pôvodnom návrhu, pričom žalobca môže uplatniť svoj nárok v novom konaní.

Úvaha, či výsledky konania, ku ktorým sa dospelo pred žalobcom požadovanou zmenou návrhu, (ne)môžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia sudcu a jeho myšlienkového postupu. Táto úvaha patrí len súdu rozhodujúcemu o návrhu na pripustenie zmeny návrhu. Pokiaľ je ním súd prvého stupňa, žalobca nie je oprávnený napadnúť odvolaním správnosť tejto jeho úvahy, lebo odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu, nie je prípustné (viď § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p.). Ani dovolací súd, posudzujúci prípustnosť dovolania z hľadiska možnosti výskytu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v konaní odvolacieho súdu, nemôže prehodnocovať správnosť tejto úvahy súdu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2011 sp.zn. 2 Cdo 161/2011, schválené dňa 13. decembra 2011 občianskoprávnym kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Rovnako prípustnosť dovolania žalobcu voči výroku uznesenia odvolacieho súdu, ktorým odmietol odvolanie žalobcu, nie je v zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. daná. Osobitne dovolací súd zdôrazňuje, že nedošlo ani k vade konania uvedenej v ustanovení § 237 písm. f) O.s.p., ktorá by nastala, ak by odvolací súd odmietol odvolanie žalobcu ako odvolanie podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), hoci pre to neboli splnené procesné podmienky.

K tomu, aby odvolanie malo právne účinky a aby na jeho základe vznikli procesné vzťahy, musí vyhovovať požiadavkám, ktoré ustanovuje Občiansky súdny poriadok. Ten v ustanovení § 201 O.s.p. ustanovuje, že subjektom legitimovaným na podanie odvolania je účastník, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Právo podať odvolanie však, ako správne konštatoval odvolací súd, patrí iba tomu účastníkovi konania, ktorému bola napadnutým rozhodnutím spôsobená ujma. V danom prípade je zrejmé, že súd prvého stupňa žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel, teda možno objektívne konštatovať, že mu nebola spôsobená ujma na jeho právach. Odmietnutím odvolania žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa nebola žalobcovi odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pokiaľ ide o námietku žalobcu spochybňujúcu úplnosť zistenia skutkového stavu veci, či nesprávnosť skutkových zistení, treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že žalobca namietal aj skutočnosť, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalobcu boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalobcom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Ako je ale výslovne uvedené v § 239 ods. 3 O.s.p., ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide (mediiným) o uznesenie o trovách konania. Ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. teda vylučuje prípustnosť dovolania žalobcu proti výroku uznesenia odvolacieho súdu o trovách konania. Keďže vo vzťahu k tomuto výroku nebola preukázaná procesná vada konania

zakladajúca zmätočnosť, nemožno prípustnosť dovolania proti tomuto výroku vyvodit' ani z § 237 O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Neoddeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces je aj garancia toho, aby vo veci rozhodoval nestranný, nezávislý a nezaujatý sudca. Nestrannosť, nezávislosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania a jednou z hlavných predpokladov dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát.

Dovolací súd venoval pozornosť dovolacej námietke žalobcu, či sudkyňa súdu prvého stupňa JUDr. A. P. a členovia senátu 9 Co Krajského súdu v Prešove - JUDr. I. D., JUDr. M. Š., JUDr. M. M., sú zaujatí. Mal pri tom na zreteli, že „neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti“ (R 59/97).

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Uvedenému cieľu zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu k veci alebo jeho osobného vzťahu k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by mohol ovplyvniť jeho objektívny pohľad na vec a preto vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pomer sudcu k veci je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia

o veci. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku konania (napr. je účastníkom konania), prípadne má na tomto výsledku nepriamy záujem (napr. ako vedľajší účastník) alebo získal informácie o veci tzv. neprocesným spôsobom, t.j. inak ako dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo za konania najavo v zmysle § 132 O.s.p. O kvalifikovaný pomer sudcu k účastníkom konania (ich zástupcom) ide najmä vtedy, ak by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim.

Pri posudzovaní okolností, ktoré podľa dovolateľa zakladali dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania tejto veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie neustrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a neustranný sudca. Neustrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na neustranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania neustranného súdu.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky neustrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty neustrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka neustrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej neustrannosti sa vychádza z prezumpcie neustrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej neustrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o neustrannosti sudcu. Objektívna neustrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu, či účastníka), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania

nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

V preskúmvanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca v dovolaní vzniesol námietku zaujatosti voči všetkým konajúcim sudcom- sudkyňi súdu prvého stupňa a sudcom odvolacieho súdu pre ich pomer k žalovanému 1/ ako bývalému členovi justičnej stráže, ktorý podľa jeho názoru pozná sudcov a má s nimi nadštandardné vzťahy.

Dovolací súd má za to, že subjektívna hypotéza žalobcu o možnej neobjektívnosti sudcov, ktorú ničím iným nekonkretizoval a ktorú si vytvoril iba na základe toho, že žalovaný 1/ je bývalý člen justičnej stráže súdu prvého stupňa a krajského súdu, nemohla spôsobiť vznik pochybností o nezaujatosti sudcu (sudcov). Základom pre vylúčenie sudcu, ako to vyplýva z už uvedeného stručného výkladu ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., môžu byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však domnienka účastníka o možnej neobjektívnosti sudcov, sudkyne súdu prvého stupňa JUDr. A. P. a členov senátu 9 Co Krajského súdu v Prešove - JUDr. I. D., JUDr. M. Š., JUDr. M. M.. Sudkyňa súdu prvého stupňa JUDr. A. P. vyhlásila, že vo veci sa necíti zaujatá, že nemá pomer k veci, účastníkom konania alebo ich zástupcom. Ďalej uviedla, že žalovaný 3/ pracuje na súde ako člen justičnej stráže, okrem pozdravu v rámci bežnej slušnosti s ním neprichádza do styku, bližšie ho nepozná a nemá s ním žiadny nadštandardný vzťah (č.l. 156). Rovnako sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. M. Š. a JUDr. I. D. zhodne vyhlásili, že vo veci sa necítia zaujatí a účastníkov nepoznajú (č.l. 158 a 158a), sudca JUDr. M. M. uviedol, že bývalých a súčasných členov justičnej stráže pozná len so služobného kontaktu, nevie, ktorí z nich má byť účastníkom konania a nepozná skutočnosti, ktoré by vzbudzovali pochybnosti o jeho nezaujatosti (č.l. 159). Dovolací súd po preskúmaní veci nezistil žiaden taký kvalifikovaný vzťah sudcu (sudcov) k veci, resp. k účastníkom konania, ktorý by zakladal dôvod pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. Odôvodnenú pochybnosť o zaujatosti konajúcich sudcov nie je možné v danom prípade vyvodiť.

Dovolací súd preto dospel k záveru, že v preskúmvanej veci nie sú dané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní procesne úspešným žalovaným 1/ až 3/ vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224

ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní 1/ až 3/ však nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania (§ 151 ods.1 O.s.p.), a preto im ich dovolací súd nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. septembra 2013

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová